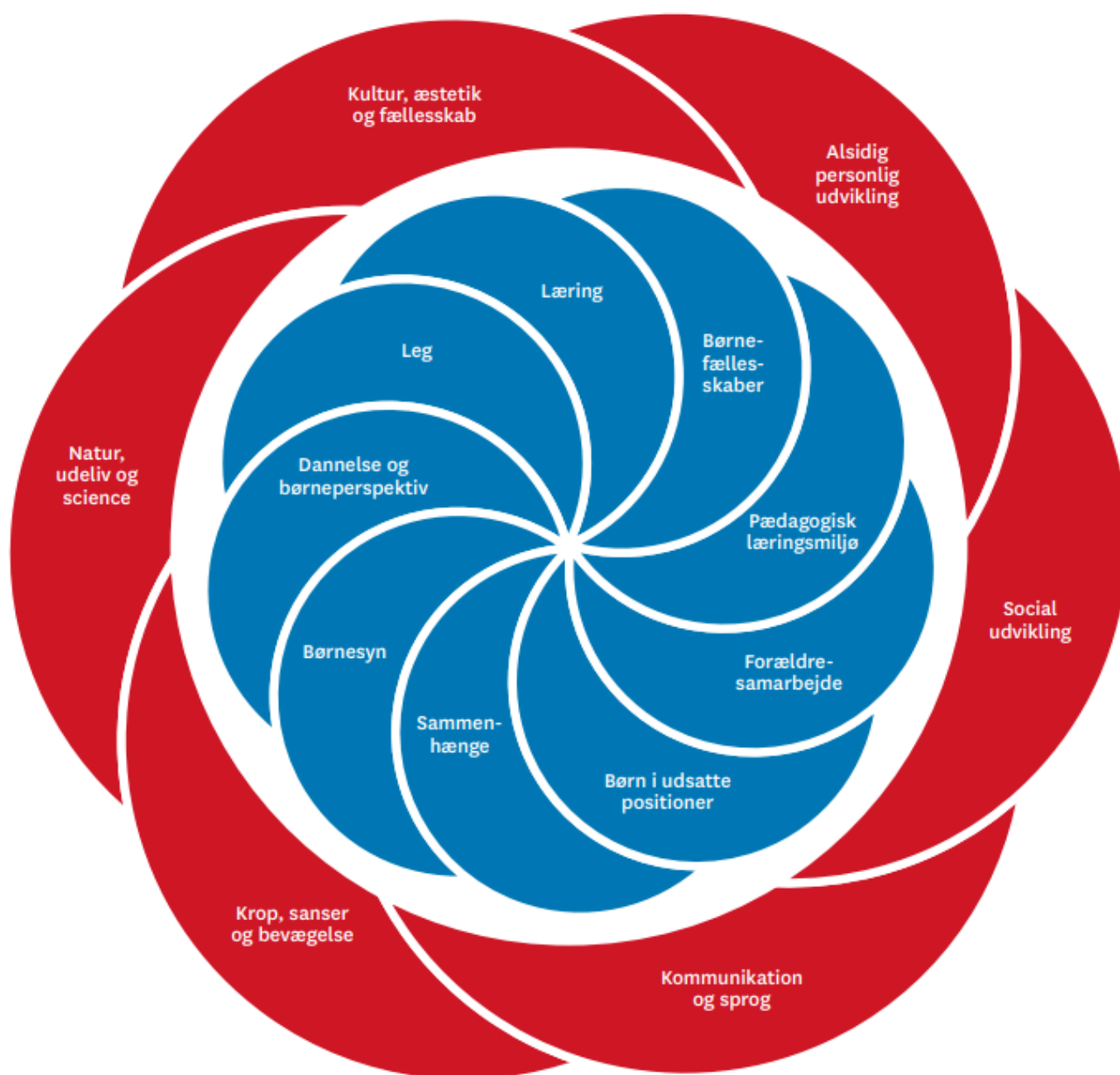

Pædagogisk læreplan for Østerdalen Gudme børnehus

Den lovgivningsmæssige ramme

Den lovgivningsmæssige ramme for arbejdet med den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og Børne- og socialministeriets publikation [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#), 2018. Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i det pædagogiske grundlag fra ministeriets publikation.

Svendborg Kommunes dagtilbud

Børne-, Unge- og Uddannelsesudvalget og Kommunalbestyrelsen har i 2024 vedtaget en ny børne- og ungepolitik. Politikken indeholder et fælles børne- og ungesyn og et værdisæt, som er retningsgivende for de voksne omkring børn og unge: Anerkendelse, indflydelse, positive forventninger og nysgerrighed.

På dagtilbudsområdet er "Vision, Mission og Fælles Pædagogisk grundlag" med til at omsætte den nye børne- og ungepolitik, og indeholder den fælles klangbund:

"Her kan børn skabe sig" skaber stof til eftertanke og lægger op til dialog.

"En barndom i bevægelse" er et centralt begreb i visionen, og rummer flere betydninger. For det første at barndommen ses som en enestående tid i ethvert menneskes liv og at barndommen har en særlig værdi i sig selv. For det andet at bevægelse både forstås fysisk, følelsesmæssigt og sanseligt.

På dagtilbudsområdet arbejdes med "Fælles faglig retning" for at styrke arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer med deltagelsesmuligheder for alle børn.

Dagtilbuddet Østerdalen

Østerdalen – hvem er vi?

Østerdalens 7 børnehuse ligger i 6 lokalområder Gudbjerg, Gudme, Hesselager, Oure, Skårup og Thurø, hvor vi har et tæt og udviklende samarbejde med dagplejen, distriktsskolerne og lokalsamfundet generelt. Der er ikke to børnehuse i Østerdalen, der er ens. Vi tager dog alle udgangspunkt i den aktuelle børnegruppe og den pædagogiske læreplan med fokus på alle børns trivsel og læring ude som inde.

Østerdalen vægter at det gode børneliv leves gennem forpligtende fællesskaber og oplevelser i børnehøjde med særligt fokus på glæde, æstetik, sundhed, omsorg og kvalitet i dagligdagen.

Østerdalen har fokus på trivsel for alle og vi tager udgangspunkt i såvel barnets samt børnegruppens perspektiv og nærmeste udviklingszone, og arbejder bevidst på at organiserer og justerer den pædagogiske praksis og læringsmiljøet ude som inde. Alle børn skal opleve, at barndommen har værdi i sig selv og at de er en del af forskellige børnefællesskaber i forskellige læringsmiljøer med nærværende legende voksne. Vi forholder os reflekterende til egen og kollegaers pædagogiske praksis.

Østerdalen vægter en åben, ligeværdig og involverende dialog i samarbejdet omkring børnene, hvor vækstmodellen ofte anvendes. Vi arbejder styrkebaseret og hjælper hinanden med at kvalificerer hinandens læringsmiljøer, såvel i det enkelte børnehus samt på tværs af børnehuse. Vi arbejder med at holde os fagligt opdateret og dygtiggøre os. På tværs af Østerdalens Børnehuse er der aktuelle Professionelle læringsfællesskaber (PLF) med henblik på faglig udvikling, vinding og hjælp til hinanden.

Fælles for alle børnehuse

Modtagelse og tak for i dag.

- Børnene bliver taget imod af en pædagogisk medarbejder, og den voksne tager ansvar for at hjælpe barnet i gang.
- Når vi går hjem, skal der siges farvel.
- Vi bruger ikke ude sko inde – da børnene leger på gulvet.
- Børn og medarbejdere vasker hænder, når vi møder ind for at mindske smitte.
- Mulighed for morgenmad mellem kl. 6.30 og kl. 7.00
- Vi åbner/lukker på så mange stuer som normeringen tillader.

Dagens gang

- Forældre skriver ca. tider i Aula, i forhold til hvornår barnet kommer og går. Det giver os mulighed for at bruge vores personale resurser bevidst og tilrettelægge den bedst mulige dag for alle børn.
- Hverdagens rutiner og børnenes selvhjulpethed har et særligt fokus.
- Struktur og forudsigelighed prioriteres. Børnene er i nogle tidsrum på dagen i mindre lege- eller læringsgrupper.
- Børnene spiser i mindre grupper med en nærværende pædagogiske medarbejdere.
- Siesta, hvor børnene hviler sig. Der lyttes til forskellig slags musik eller historier.
- Udelivet og bevægelse har en stor plads – alle børnehuse er en del af Grønne Spirer og Aktive børn. Udelivet og bevægelse har således et særligt fokus.
- Vi har det legetøj fremme, som giver mening i forhold til børnenes lege og i forhold til det aktuelle læringsmiljø.
- Vi holder Cittaslowfredag med fokus på fællesskab og f.eks. sang, bevægelse og bål.

Forældresamarbejde

- Forældresamarbejde starter med en opstartssamtale i huset eller et hjemmebesøg, som nogle af børnehuse tilbyder, inden vuggestue- eller børnehavet starter. Der er overlevering fra vuggestue til børnehavet og videre til skolen, hvis der er brug for det.
- Vi vægter samarbejde med forældre højt. Det vægtes at forældre kommer til ledelsen eller pædagogiske medarbejdere, hvis der er brug for en særlig dialog om barnet eller en hændelse.
- Der er feriesamling i uge 29 og uge 30, og mellem jul og nytår. Det går på skift mellem de 3 største børnehuse.

Dagtilbuddet Gudme børnehus

Gudme børnehus er et resursehus, vi er for tiden 14 vuggestuebørn og ca. 41 børnehalebørn, hvor af de 4 pladser er resursepladser, som børn visiteres til. Vi har en skøn og mangfoldig børnegruppe. Vores børnehalebørn er fordelt på 3 stuer, Birke og Bøge, hvor de 3-4-årige går og Maxi-gruppen, som er placeret på 1. sal, hvor de 5-årige går.

Gudme børnehus blev grundlagt i år 1993, og er sidenhen renoveret og udvidet med bl.a. vuggestue i år 2016. Vi har gode faciliteter og masser af plads til fysisk udfoldelse både inde og ude. Vi værdsætter æstetikken i og omkring vores børnehus. Vi ligger i et naturskønt område med en lille skov i baghaven og ved siden af Stokkebækskolen, afdeling Gudme. Vi har mulighed for at benytte skolens faciliteter, som gymnastiksalen og sportspladsen. Derudover ligger vi i gåafstand til biblioteket og til Gudme sø.

Vi værdsætter legen og at barndommen har værdi i sig selv. Vi tilrettelægger mangfoldige læringsmiljøer med plads til leg og deltagelse for alle børn.

Vi prioriterer et tæt og inddragende forældresamarbejde og er optaget af bæredygtighed og langsom pædagogik. Vi passer godt på naturen, og bruger udelivet hver dag. Vi værner om vores hus og passer godt på det vi har.

Vi er bl.a. inspireret af Nest og den neuroaffektive udvikling. Vi har en fast struktur og en genkendelig ramme i hverdagen, da vi ved at det skaber tryghed og forudsigelighed for børnene. Vi arbejder i mindre børnefællesskaber og tilbyder børnene leg og pædagogiske aktiviteter ud fra deres alder og zonen for nærmeste udvikling

Vi har eget produktionskøkken og har pt. forældrevalgt frokostordning. Vi arbejder med emnet Mad og måltider. Børnene vil på skift i løbet af deres tid i børnehuset blive medinddraget ift. ønsker til menuen, skrælle og skære grønt, pille æg, trille boller, dufte, smage og i det hele taget få stimuleret deres sanser i forbindelse med Mad og måltider. Vi får varieret og varm mad 4 dage om ugen (fisk, kød, vegetar, suppe/grød), om fredagen får vi rugbrød og pålæg og eventuelle rester fra ugen.

Personalet i Gudme børnehus er en blanding af mænd og kvinder, som alle brænder for at skabe de bedste betingelser for deltagelse, trivsel, udvikling, læring og dannelse for alle børn. Vi har et solidt arbejdsfællesskab med fokus på psykologisk tryghed, hvor vi løfter i flok og hjælper hinanden, samtidig med at der er plads til grin og fjollerier med hinanden og børnene. Vi modtager pædagogstuderende fra UCL og PAU elever.

Vi samarbejder med de lokale dagplejere, som har heldagslegestue i børnehuset. Dette giver mulighed for at understøtte en god overgang til børnehavelivet og giver dagplejebørnene et godt kendskab til huset, inden de starter i børnehave.

Derudover samarbejder vi med Stokkebækskolen, børnehusene i Gudbjerg og Hesselager omkring forårs SFO for kommende skolebørn. Samarbejdet tilrettelægges fra år til år.

- Vi planlægger et veltilrettelagt og mangfoldigt læringsmiljø for børnene og hjælper hinanden på tværs af huset, så børnene får de bedste betingelser for deltagelse i fællesskabet og legen
- Vi er bevidste om og arbejder med forskelligheden ift. at alle ikke skal, kan og må det samme. Fx. skal nogle på tur, andre ikke, nogen er ude, andre kan være inde. Det tænker vi som læring, forståelse og erfaring i at håndtere forskellighed og tilsidesætte egne behov
- Der er tidspunkter på dagen, hvor vi øver, at børnene skal følge de voksne og fællesskabets spor og andre tidspunkter, hvor børnene bruger deres med- og selvbestemmelse til at vælge, hvad de gerne vil

- Vi bruger naturen og nærmiljøet og vi er optaget af dagligdagens rutiner samt bæredygtighed. Fx at børnene øver selvhjulpethed i garderoben, ved toiletbesøg, øver borddækning, oprydning efter maden m.m.
- Børn er forskellige og vi arbejder med deres forskellighed i hverdagen. Alle børn kan i en periode komme i vanskeligheder, og det er de voksnes opgave at mindske risikoen for, at dette opstår samt fokusere på de situationer, hvor barnet lykkes
- Vi er en del af Aktive børn i dagtilbud. Det betyder at alle børn og voksne hver dag har bevægelsesaktiviteter, inddrager udelivet og kommer op- og ned i arousal
- Alle medarbejdere har gennemført alle 6 moduler i Sprogklar i år 2024 og 2025.
- Alle medarbejdere har i juni 2024 været på kursus i Nest i dagtilbud og var på en temaaften om den neuroaffektive udvikling. Vi har efterfølgende arbejdet dybere ned i Nest og arbejder bl.a. med pædagogik inspireret af Nest bl.a. i form af visuel understøttelse, selvsnak, spejling og positioneringer. Den neuroaffektive udvikling arbejder vi ligeledes med, hvor vi arbejder med rytmer, op og ned i arousal, aktiviteter der stimulerer barnets emotionelle udvikling og den følelsesmæssige læring.
- Vi er med i projektet "Alle børns dagtilbud", som handler om at løfte kvaliteten i dagtilbud gennem aktiviteter og initiativer, der kan gøre en positiv forskel for børn. At styrke arbejdet med udvikling af kvalitet i praksis – styrke den faglige refleksions- og evalueringskultur - med legen som arena. Projektet starter i foråret 2026 og løber over de kommende 3 år

---

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

De fem elementer fra det pædagogiske grundlag:

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 15

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

>Her skriver I korte retningsgivende refleksioner og eksempler.<

Børnesyn:

I Gudme børnehus har det at være barn, værdi i sig selv og legen er omdrejningspunktet for barnets hverdag. Alle børn har værdi i fællesskabet, de har forskellige kompetencer, resurser og potentialer, derfor møder vi alle børn med nærvær, omsorg og positive forventninger i en anerkennende atmosfære, ligesom vi understøtter barnets tro på egne evner, at det gør en positiv forskel i eget liv og i fællesskaberne. Vi griber børnenes "stemmer", idet medbestemmelse og deres bidrag er vigtige elementer i vores pædagogiske arbejde. Vi anser barnet for grundlæggende at være kompetent, samtidig med at det har brug for både omsorg, stimulering og at blive mødt i zonen for nærmeste udvikling. Det er vigtigt, at barnet føler sig anerkendt - set, hørt, mødt og forstået.

Dannelse og børneperspektiv:

Trivsel, udvikling, læring og dannelse skabes bl.a. gennem deltagelse i fællesskaber. Derfor arbejder vi med mangfoldige læringsmiljøer, hvor børnene har plads til leg, udfoldelse og at bruge fantasien. Det skal både være meningsfuldt og samtidig udfordre barnet, så det giver afsæt for barnets måde at begribe og handle i verden på. Vi har fokus på dannelse og børneperspektivet over hele dagen og i alle hverdagens rutiner.

Leg:

Legen har værdi i sig selv og er omdrejningspunktet i barnets hverdag. Vi værner om børnenes selvorganiserede og spontane leg. Samtidig tilbyder vi mangfoldige læringsmiljøer, hvor vi også er igangsættere og rammesættende, således at de børn, som står på kanten af legefællesskabet, får gode øvebaner for at videreudvikle deres fantasi, sprog, nysgerrighed og sociale kompetencer.

Vi er med i projektet "Alle børns dagtilbud", som handler om at løfte kvaliteten i dagtilbud gennem aktiviteter og initiativer, der kan gøre en positiv forskel for børn. At styrke arbejdet med udvikling af kvalitet i praksis – styrke den faglige refleksions- og evalueringsskulturer - med legen som arena

Læring:

Vi forstår læring bredt. Barnet lærer gennem sin krop og sine sanser og ved at udforske verden omkring sig. Læring for barnet sker i en vekselvirkning mellem børneinitierede lege, vokseninitierede aktiviteter, gennem de daglige rutinestunder og ved at vi skaber et trygt, alsidigt og mangfoldigt læringsmiljø for børnene og har en legende tilgang. Vi griber børnenes initiativer, bygger videre på dem, så barnet har tid, ro og plads til at være nysgerrig, undersøgende og udforske sin omverden.

Børnefællesskaber:

Alle børn skal opleve at være en del af et børnefællesskab. Det er gennem deltagelse i fællesskaber at leg, dannelse og læring sker. Det er betydningsfuldt for barnet at have gode legerelationer, at opleve at det har værdi, at det bliver lyttet til og respekteret. I hverdagen har vi fokus på balancen mellem individ og fællesskabet, så der både er plads til det enkelte barns initiativ, samtidig med at fællesskabet skaber rum til alle.

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

>Her skriver I korte retningsgivende refleksioner og eksempler.<

Fælles:

- Vi ved at alle børn møder ind i børnehuset, for at få den bedste dag og gør, det bedste de kan – vi fejrer succeserne med barnet, fx glædes vi sammen
- Vi prioriterer legen højt, da legen er en vigtig del af barnets liv og udvikling. Vi støtter barnet i legen, dette gør vi, ved at vi går foran, ved siden af eller bagved
- Vi etablerer og understøtter mindre legefællesskaber, hvor det er vores mål, at børnene kan udvikle deres fantasi og gøre sig erfaringer i det sociale samspil

Vuggestuen:

- Vi øver turtagning, mødeøjeblikke og det fælles tredje (fx legetøj) med det lille barn
- Vi deltager i leg med børnene, sætter ord på deres leg og hjælper med at opbygge legen på børnenes præmisser. Vi guider og udvider legen
- Vi er ved siden af børnene og guider dem i samspil og forhandlinger om legetøjet

Børnehaven:

- Vi guider børnene i deres tilgang til hinanden og med strategier, der er effektive til deltagelse i leg, der kan fx spørges "Hvad leger I"?
- Vi guider børnene til at bruge deres fantasi og til at byde ind i en leg "Jeg vil gerne være den, der kommer og handler hos dig" osv. Ligesom vi hjælper med at udvide legen
- Andre gange skaber vi et "rum" til at få børn kan lege uforstyrret
- Når et barn ikke er med i en leg, igangsætter vi en leg. Her ved vi at flere børn kommer til og derved skabes nye legefællesskaber

---

Pædagogisk læringsmiljø

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

>Her skriver I korte retningsgivende refleksioner og eksempler.<

Fælles:

- Vi bruger bevidst alle rutinesituationer i løbet af dagen: Aflevering, vask af hænder, garderobestunden, puslesituationen, samling, aktiviteter, måltiderne, siesta og leg som pædagogiske og mangfoldige læringsmiljøer
- Vi giver plads til børnenes spontanitet og den nysgerrighed, der opstår hos børnene. Samtidig har vi en øget bevidsthed om at børnene også følger de voksnes spor, da det er en vigtig forudsætning for at deltage i fællesskabet
- Vi arbejder med det brede læringsbegreb og inddrager alle læreplanstemaer. Vi bruger SMTTE modellen som arbejdsredskab og får via den, reflekteret, evalueret og justeret vores pædagogiske arbejde

Vuggestuen:

- Vi giver barnet tid til at øve sig – ved behov, understøtter/hjælper og guider vi barnet
- Vi indretter os bevidst ude som inde i forhold til, hvad de forskellige læringsmiljøer tilbyder, så disse miljøer understøtter og udfordrer barnet. Vi har fx zoner til en rolig stund og fordybelse, til rollelege og vi har zoner, der indbyder til løb og bevægelses leg. Vi indgår i legen og bringer os selv i spil.
- Børnene er ofte i mindre børnefællesskaber, en voksen og 3-5 børn.
- Ved behov justerer vi læringsmiljøet i rummet, udskifter bevidst legetøjet, så børnene bibeholder nysgerrigheden og lysten til at lege og udforske miljøet
- Vi har en god struktur og organisering, hvor vi positionerer os, så vi derigennem udvider det enkelte barns deltagelsesmuligheder for leg og samspil i fællesskabet

Børnehaven:

- Vi organiserer os dagligt i mindre børnefællesskaber, så der er plads og deltagelsesmuligheder for det enkelte barn. Vi bruger hele huset, udeområdet, skoven og nærmiljøet som læringsmiljøer
- Alle grupper har en fast uge struktur, med pejlemærker i løbet af dagen, vi bruger visualisering for at understøtte barnets overblik i overgange og aktiviteter m.m.
- Vi har fokus på organisering og positionering af børn og voksne, for at skabe gode forudsætninger for et mangfoldigt læringsmiljø
- Vores læringsmiljøer er mangfoldige og foranderlige, de ændres systematisk ift. fokus emner og læreplanen.

Samarbejde med forældre om børns læring

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

>Her skriver I korte retningsgivende refleksioner og eksempler.<

Fælles:

Vi vægter et godt og inddragende forældresamarbejde højt og anser alle forældre, som dem der kender deres barn bedst. Vi er nysgerrige på barnet sammen med forældrene.

- Vi tilbyder hjemmebesøg til alle børn, som starter i Gudme børnehus. På hjemmebesøget deltager pædagogisk teamleder sammen med den pædagogiske medarbejder, som tager imod barnet. På hjemmebesøget møder vi barnet i dets vante og trygge omgivelser, lære barn og forældre at kende, ligesom vi får aftalt starten i børnehuset.
- Efter ca. 3 måneder tilbyder vi en "3 måneders dialog", hvor vi afsætter tid til bl.a. at tale om barnets start i børnehuset. Dialogen tager udgangspunkt i Vækstmodellen: Hvad går godt? Er der noget som udfordrer eller skal have en særlig opmærksomhed? Hvilke muligheder har vi? Samt fremtidige aftaler. Derudover tilbyder vi dialoger ved behov.
- Vi tilbyder en overleveringsdialog når barnet skal fra vuggestue til børnehave og ved behov, når barnet skal fra børnehave til skole
- Vi har et Husråd som består af 3-4 forældre samt pædagogisk teamleder. Husrådet mødes ca. 3 gange om året og er med til at planlægge fx forældrekafe og sociale arrangementer i weekenden
- Børnehuset afholder sociale arrangementer som: Bedsteforældredag, Sommerfest, Julefest og Forældrekafe
- Vi skriver månedsbrev til forældre, lægger billeder, film og tekst fra hverdagen på Aula
- Vi samarbejder med forældre og eksterne samarbejdspartnere som PPR, børneterapeuter, sundhedsplejersker, dagplejen, skole og Familieafdelingen om barnets bedste

Vuggestuen/daglejegruppen:

- Vi har dagligt dialog med forældrene i hente-bringe stunden. Dialogen og relationen er væsentlig for barnet, familien, os og børnegruppens trivsel og udvikling. Ved behov aftaler vi at ringe sammen med forældre i middagsstunden, hvor barnet sover
- Vi indgår i dialog med forældre, hvor vi bringer barnets, forældres og det faglige perspektiv i spil. Vi fortæller/viser forældre, hvilket tema vi arbejder med og fx hvilke sange vi synger og hvad der har særligt fokus den kommende periode

Børnehaven:

- Vi er nysgerrige på barnet sammen med forældrene og vi går sammen på opdagelse. Vi ser alle forældre, som dem der kender deres barn bedst
- Vi har ofte dialoger med forældrene i hente- og bringestunden om barnets dag, trivsel og udvikling
- Vi fortæller/viser forældre, hvilket tema vi arbejder med og fx hvilke sange vi synger og hvad der har særligt fokus den kommende periode

---

Børn i udsatte positioner

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

I Svendborg Kommunes kommunale og selvejende dagtilbud er FOKUS betegnelsen for trivselsvurderinger af alle børn, som foretages af de pædagogiske medarbejdere.

Når alle børn systematisk bliver trivselsvurderet, får vi øje på, hvis et barn er i begyndende mistriivsel. Dette giver os mulighed for tidligere at give børn den nødvendige og mest hensigtsmæssige indsats i et tæt samarbejde med forældrene.

Kernen i vores arbejde med børn i udsatte positioner:

- *Vi sætter tidligt ind, når der er ubalance i trivslen og arbejder i zonen for nærmeste udvikling*
- *Forældre er barnets vigtigste ressource, som vi aktivt samarbejder med*
- *Når det er nødvendigt for barnets trivsel og læring udvider vi samarbejdet med tale/høre konsulent, sundhedsplejerske, psykolog og socialrådgiver.*
- *Vi justerer det pædagogiske læringsmiljø efter det enkelte barn og den konkrete børnegruppe*
- *Vi arbejder ofte i mindre børnegrupper for at skabe trygge, pædagogiske og mangfoldige læringsmiljøer*

Evt: kort beskrivelse af hvordan der arbejdes lokalt, eller fælles i ledelsesteamet med børn i udsatte positioner:

- Vi differentierer vores tilgang og aktiviteter til børnene efter deres udviklingsniveau og møder dem i zonen for nærmeste udvikling, så alle børn får de bedste betingelser for deltagelse i fællesskabet

- Vi arbejder fx med konkrete og visuel understøttelse. Vi bruger fx Time-timere, så børnene kan følge med i, hvornår det fx er deres tur, hvor længe det skal vente osv.
- Vi tilbyder børnene fællesskaber, hvor de i trygge rammer har plads til at udfolde sig
- Vi laver ofte et voksenskifte, når vi ser, at et barn har brug for et skift i relationen for at komme videre fra en ellers fastlåst situation
- Vi tænker, at alle børn i en kortere eller længere periode *kan* komme i en udsat position og *ikke*, at barnet *hele tiden* er i en udsat position. Alle børn kan i en periode blive udfordret, og det er de voksnes opgave at mindske risikoen for, at dette opstår samt fokusere på og anerkende de situationer, hvor barnet lykkes

---

Sammenhæng til børnehaveklassen

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.)

I Svendborg Kommune begynder de kommende skolebørn i forårssfo 1. april. Børnehaven og skolen arbejder tæt sammen om at børnene får en god overgang til forårsSFO og efterfølgende bro til skolen. ForårsSFO arbejder videre med temaerne i den styrkede pædagogiske læreplan.

>Her skriver I korte retningsgivende refleksioner og eksempler.<

Børnehaven:

- Vi har en Maxigruppe, hvor de ældste børn er samlet. Fysisk er de placeret på husets 1. sal. Målet er at tilbyde børnene et vel tilrettelagt mangfoldigt læringsmiljø, der passer til deres udviklingsniveau.
- Vi har fokus på at skabe sammenhæng i barnets liv og planlægger det pædagogiske læringsmiljø, så der er en genkendelig struktur for børnene, som understøtter overgangen til Forårs sfo. Fx holdes der siesta i både børnehuset og i Forårs sfo.
- Vi arbejder med Microdiamant, hvor børnene bl.a. arbejder med deres "omsorgshjerte", sætter ord på hvordan de har det, lytter til de andres følelser, hvordan føles det i maven, når jeg fx er glad eller ked af det

- Vi har stort fokus på at børnene kan indgå i fællesskabet, kan udsætte egne behov i kortere tid, lytte til beskeder fx ved samlingen, vente på at det bliver min tur – her bruger vi fx Time-timere
- Vi understøtter børnenes lyst og mod til at lære nyt og indgå i nye legefællesskaber. Vi følger børnenes interesser for bogstaver, tal, mønstre osv. Men vi ser det, at kunne indgå i fællesskabet, som vores fornemmeste opgave at styrke, i barnets børnehaveliv
- Vi har et planlagt samarbejde mellem børnehusene i Stokkebæk distriktet og Stokkebækskolen. Tre gange i marts måned er vi sammen med børnene fra Hesselager og Gudbjerg børnehuse samt de pædagogiske medarbejdere som skal deltage i Forårs sfo, så børnene har hilst på hinanden og de pædagogiske medarbejdere lige inden de starter i Forårs sfo
- Der vil være pædagogisk personale fra nogle af børnehusene i Østerdalen, som deltager i forårs sfo fra 1. april – 1. august. Dette planlægges fra år til år

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

>Her skriver I korte retningsgivende refleksioner og eksempler.<

Fælles:

- Vi er et Cittaslow certificeret børnehus, hvor vi har forpligtet os til at samarbejde/bruge lokalsamfundet
- Vi samarbejder med de lokale dagplejere. De har heldagslegestue i børnehuset, derved er børnehuset velkendt for barnet, når det starter i børnehaven

Vuggestuen:

- Vi bruger lokalsamfundet, har biblioteks- og kirkebesøg, går og cykler i naturen, kigger og taler om dyrene på marken m.m.

Børnehaven:

- Vi bruger Østerdalens bus og vores ladcykler til at komme rundt i vores lokalmiljø. Vi tager fx til skov og strand. Vi går til teaterforestillinger på skolen, vi handler ved købmanden, låner bøger på biblioteket, besøger kirken og naboens frugtplantage osv.
- Vi går skraldepatrulje i vores lokalområde, hvor vi samler skrald
- Vi samarbejder med skolen omkring højtider fx Lucia og at elever læser højt for børnene i børnehuset
- Vi samarbejder med de nærliggende børnehuse og er for tiden sammen om "Bold og bevægelse"

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal indtages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

>Her skriver I korte retningsgivende refleksioner og eksempler.<

Vuggestue:

- Vi er bevidste om at skabe et æstetisk miljø, hvor der er tænkt over indretningen i forhold til at skabe mangfoldige læringsmiljøer.
- Vores fysiske læringsmiljø understøtter, at vi skiftevis er både i høj- og lav arousal. Vi ændrer vores læringsmiljøer efter barnet og børnegruppens behov

- Vi præsenterer børnene for forskellige kunstarter, som bordteater, fortællinger, vi leger fortællingerne, hvor vi er klædt ud med fx masker på, vi hører musik, vi maler, bruger vores fantasi i sandkassen og leg i naturen
- Vi møder barnet på dets udviklingsniveau, og har fokus på dets kompetencer. Således at det bevarer lysten og nysgerrigheden til at lære og udvikle sig
- Vi italesætter for børnene vigtigheden i, at vi passer på vores ting og rydder op efter os
- Vi har synlige plakater, der omhandler eksempler på vores værdier fx "Relationens 10 bud"

Børnehaven:

- Vi understøtter, at børnene har en god omgangstone med hinanden
- Vi justerer jævnligt vores læringsmiljøer og udskifter legetøjet, vurderer hvilket legetøj, der er relevant samt standen af det. Vi er opmærksomme på, at vi ikke har for meget, men det der er brug for.
- Vi rydder op og holder orden i fællesskab med børnene, så her ser indbydende ud og er rart at være
- Vi indretter os bevidst ude som inde i forhold til, hvad de forskellige rum skal indeholde. Disse miljøer understøtter og udfordrer barnets leg og læring
- Vi har fokus på, at det er barnets udsmykning, som træder frem i huset og repræsenterer et æstetisk udtryk
- Vi har synlige plakater, der omhandler eksempler på vores værdier fx "Relationens 10 bud"

Relationens 10 bud:

1. Jeg lover at vise, at du er noget særligt
2. Jeg lover at se, høre og møde dig, hver dag, som den du er
3. Jeg lover at huske, at du altid har en god intention med dine handlinger
4. Jeg lover, at alle dage er betydningsfulde for dig, og for mig
5. Jeg lover aldrig at ydmyge dig
6. Jeg lover at grine sammen med dig
7. Jeg lover, at jeg vil være der sammen med dig
8. Jeg lover at understøtte, at du får gode relationer i børnehuset

9. Jeg lover at reflektere min praksis alene og med andre

10. Jeg lover at efterleve de 10 bud

De seks læreplanstemaer

Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.

De seks pædagogiske læreplanstemaer er i den pædagogiske praksis i samspil med hinanden.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling inden for disse to mål?

>Her skriver I korte retningsgivende refleksioner og eksempler.<

Fælles:

- Vi er inspireret af Nest og den neuroaffektive udvikling (Susan Hart), hvor vi anvender selvsnak og spejling for at understøtte barnet følelsesmæssige udvikling

- Vores tilgang til det enkelte barn er anerkendende og opmuntrende, vi er foran, bagved og ved siden af barnet. Vi understøtter zonen for nærmeste udvikling, fx når barnet går på motorikbane og går fra at holde i hånd, til at kunne selv
- Vi understøtter barnets alsidige personlig udvikling, som har afgørende betydning for trivsel, udvikling, læring og dannelse, der på sigt skaber livsduelighed, fx når vi bygger motorikbaner, og barnet går fra at holde i hånd til at turde selv

Vuggestuen:

- Ved livsduelighed forstår vi, barnets relation til sig selv, herunder den følelsesmæssige udvikling. Vi understøttet barnets selvværd og selvtillid – troen på egne evner og tillid til at indgå i relationer med andre
- Vores tilgang til det enkelte barn er anerkendende, opmuntrende og understøttende.
- Vi voksne guider barnet i deltagelse i fællesskabet, blive hørt, få hjælp og støtte til at være sig selv, at give udtryk for, hvad det tænker, føler og får tid til at fordybe sig

Børnehaven:

- Vi giver børnene medbestemmelse, så de herigennem føler sig set, hørt, mødt og anerkendt, samt oplever, at de har indflydelse. Fx gennem børnemøder og planlægning af fælles fødselsdage i Maxi, børnene skiftes til at vælge musik og fx hvad de skal lytte til, når der afholdes siesta, byde ind med forslag til frokosten eller andre ting i hverdagen
- Vi motiverer barnet, så det skiftevis udfordres og udvikles, samtidig med at det også får pauser til at automatisere den nye færdighed
- Vi har fokus på forskellighed og diversitet. Alle børn er unikke og har ret til at være den, de er. Vi skal ikke være ens, for at være noget
- Vi viser engagement og deltagelse i vores dagligdag med børnene og er igangsættende i aktiviteter. Det smitter og giver børnene gåpåmod og lyst til at deltage i fællesskabet
- Vi giver mulighed for at barnet kan ytre sig i større og mindre fællesskaber. Dette gør vi fx i spise-grupper, legegrupper og ved samlinger

---

Social udvikling

Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling inden for disse to mål?

>Her skriver I korte retningsgivende refleksioner og eksempler.<

Vuggestuen:

- Vi understøtter barnets empati ved, at vi sætter ord på handlinger og er omsorgsfulde, vi aer, krammer, trøster, griner og glæder os sammen. Derved udvikles barnets deltagelsesformer i fællesskaber, gennem legen og relationer til andre
- Via legen lærer vi barnet at afstemme, forhandle, indgå kompromisser, løse uoverensstemmelser med andre og at opleve forskellighed som en ressource
- Vi understøtter, at barnet har en følelse af at høre til og være en del af fællesskabet med andre børn og voksne
- Vi er deltagende, hvor vi guider og opmuntrer børnene til at byde ind og tilbyde sig i legen
- Når barnet starter i vuggestuen, er vi primært to voksne, der dækker barnets dag, så vi kan skabe en tryk base med en tæt tilknytning til os voksne.

Børnehaven:

- Vi arbejder bevidst med sociale spilleregler gennem barnets lege og handlinger. Herunder empati, respekt, tilsidesættelse af egne behov, legekoder m.m.

- Vi sætter fokus på barnets kompetencer, forskelligheder og ressourcer i samspillet med andre: "Alle kan noget, som andre kan lære af"
- Vi italesætter, anerkender og spejler alle følelser. Vi lærer at forholde os til egen måde at vise følelser på og ikke mindst får en forståelse af hvordan og hvorfor andre reagerer bl.a. gennem materialet Microdiamant, hvor børnene bl.a. også lære at udvise empati
- Vi spejler, guider og understøtter samspillet børnene imellem
- De voksne viser børnene, at det er okay at være skøre sammen, at grine, at fejle og at vi ikke altid er på sikker grund. De voksne indgår i børnenes lege for at understøtte, give roller, udvide og fastholde legen
- Vi italesætter vigtigheden i, at den enkelte deltager i fællesskabet. Fx gennem samarbejdslege, hvor det har betydning at flere deltager, eller at man fx spiller et spil færdigt
- Vi taler om, hvem der er her og hvem, der mangler
- Vi guider og giver børnene medansvar i selv at løse konflikter, drage omsorg for hinanden, fx ved at de store børn hjælper de mindre børn i garderoben

---

Kommunikation og sprog

Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog inden for disse to mål?

>Her skriver I korte retningsgivende refleksioner og eksempler.<

Fælles:

- Vi har alle gemmen ført de 6 moduler i Sprogklar
- Vi læser dialogisk for børnene
- Vi bruger Rambølls sprogvurdering ved behov og altid efter aftale med barnets forældre

Vuggestuen:

- Vi understøtter barnets kommunikation og sprog ved at være nærværende, lyttende og trygge omsorgsgivere, der har fokus på samspil og turtagning. Vi bruger vores stemmeleje og skifter mellem at være lyse i vores stemmer, afprøver hvad stemmen kan, herunder vi kan hviske og have høje lyde
- Vi griber det børnene er nysgerrige på. Fx når et barn spørger til hvordan fisken vi spiser, ser ud? Så finder vi iPaden frem og finder et billede af fisken, vi taler om fiskens form, stor, lille m.m. Vi sammenligner den, med den fisk vi spiste i sidste uge osv.
- Vi understøtter barnets kommunikative – og sproglige udvikling, som en forlængelse af det samspil der opstår gennem fælles opmærksomhed, samtale, leg, fortælling og aktiviteter i hverdagen
- Vi tilbyder barnet flere turtagninger, når vi samtaler
- Vi udvider og fortolker og har på skift flere turtagninger i dialogen
- Vi er ansvarlige for, hvordan vi henvender os til barnet, er nærværende, lyttende, taler med, giver beskeder, bruger kropssprog og mimik, imitere og forstørre barnets sprog og sætter ord på det, der sker i forbindelse med rutiner og aktiviteter
- Vi deltager aktivt i børnenes lege, så vi kan støtte og udvide fantasi og sprog
- Vi arbejder med rim og remser, sange med fagter og andre sproglige aktiviteter, som dialogisk læsning, sprogkuffert, mundmotoriske lege og øvelser

Børnehaven:

- Vi møder børnene med en anerkendende og nysgerrig tilgang til det, de fortæller. Vi har særligt fokus på at give barnet lyst til at fortælle
- Vi er tydelige i både kropssprog og ansigtsudtryk
- Vi benytter samtalens spilleregler via vores handlinger og kropssprog, fx forvente respons fra den anden, at der tales i flow, så vi ikke afbryder hinanden eller taler i munden på hinanden
- Vi leger sproget ind, via praksis og aktiviteter hele dagen. Fx dialogisk læsning, temaer om tal, bogstaver og skriftsprog, ligesom der hænger bogstaver på væggen
- Vi er bevidste om at tilbyde barnet flere turtagninger under samtalen
- Vi deltager i børnenes lege og har mindre legegrupper, så vi her kan støtte og udvide sproget, samt kommunikationen i samspillet

- Vi har fx rimkort hængende forskellige steder i huset, som børnene spontant leger med, eller viser deres forældre
- Ved behov sprogvurderes barnet og vi samarbejder med forældre og logopæd for at understøtte barnets sproglige udvikling.

Krop, sanser og bevægelse

Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse inden for disse to mål?

>Her skriver I korte retningsgivende refleksioner og eksempler.<

Fælles:

- Alle medarbejdere har været på kursus i "Bevidst tilgang til kropslig og mental sundhed i hverdagen", hvor vi bl.a. arbejdede med vores eget nervesystem, så vi kan tilbyde børnene at spejle sig i vores rolige nervesystem
- Vi har implementeret "Aktive børn i dagtilbud" i vores hverdag
- Vi bruger skolens gymnastiksal og sportsplads, ligesom vi har pudrum til alle stuerne
- Vi kommer hver dag både op og ned i arousal.

- Alle får et hvil i løbet af dagen, enten via siesta eller en middagslur
- Vi er ude hver dag, hvor der er leg og bevægelse

Vuggestuen:

- Vi styrker barnets primære sanser, da det lille barn erfarer og sanser verden gennem kroppen. Vi vugger/gynger, tumler og snurrer, vi kigger, dufter og smager, vi lytter, spejler, imiterer barnets lyde og mimik, vi trykker, masserer, aer og krammer. Vi bruger børnesange, som "Lille Peter edderkop" samtidig med at vi masserer/tegner på fx ryggen af barnet
- Barnet skal opleve krops- og bevægelsesglæde og erfare at kroppen kan bruges på mange forskellige måder. Vi udfordrer, eksperimenterer og mærker vores krop, hvad er koldt - varmt, blødt – hårdt m.m.
- Vi udviser glæde for bevægelse. Børn og voksne bruger kroppen og vi slår fx kolbøtter sammen med børnene og triller på bakken
- Vi skaber foranderlige legemiljøer ude som inde, der tilgodeser barnets motoriske udfoldelse via de redskaber, vi har i vuggestuen

Børnehaven:

- Vi arbejder dagligt med de primære sansers betydning for barnets udvikling, bl.a. via grundlege. Vi skaber foranderlige legemiljøer ude som inde, der tilgodeser barnets motoriske udfoldelse
- Vi styrker børnenes kendskab til deres krop ved, at de dagligt, mærker både når kroppen er i høj puls og når den er afslappet. Fx har vi yoga og siesta, ligesom vi har vilde lege på legepladsen
- Vi bruger os selv som rollemodeller og udstråler glæde ved fysisk aktivitet. Vi er altid deltagende i aktiviteterne. Fx til cittaslow, hvor de voksne løber om kap med børnene
- Vi skaber deltagelsesmuligheder for alle børn ved at være bevidste om hvor zonen for nærmeste udvikling. Således sikrer vi, at alle opnår succes og bevægelsesglæde
- Vi har en let tilgængelighed af bevægelsesmaterialer, fx vores "legespande" udenfor og "sprogfitness" inde samt materialer med diverse motorik ting/lege

---

Natur, udeliv og science

Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science inden for disse to mål?

>Her skriver I korte retningsgivende refleksioner og eksempler.<

Fælles:

- Vi er certificeret Grønne Spirer og Spring ud i naturen
- Vi deltager i Affalds ugen, hvor vi samler affald i vores nærområde

Vuggestuen:

- Vi er ude i al slags vejr og følger årstidernes skiften. Vi arbejder med bæredygtighed ved at samle skrald i naturen og tale om, hvad der hører til i naturen. Vi læser bøger om naturen
- Vi bruger fantasien i naturen og følger barnets spor, hvad bliver det optaget af fx en vandpyt, jord, små insekter. Vi går foran og viser børnene vejen.
- Når vi arbejder med science, får børnene mulighed for at danne erfaringer med årsag, virkning og sammenhæng. Børnene lærer begreber som tung/let, stor/lille, over/under, mange/få og noget om former
- Vi har en undersøgende tilgang til naturens elementer som lys, luft, tyngdekraft og vejr-fænomener. Vi bruger regnvandet til leg og vi undersøger, hvad der kan flyde og hvad der synker til bunds. Vi eksperimenterer med lommelygter, lys, farver (ting der lyser i mørke), former og ser, hvordan nogle billeder kan ændre sig. Vi finder dyr på iPaden, snakker om det og undersøger, hvad det kan sammen med børnene

Børnehaven:

- Vi arbejder med bæredygtighed ved, at vi i daglig praksis samler og sorterer skrald. Vi taler med børnene om, hvad der hører til og ikke hører til i naturen
- Vi er ude hver dag året rundt, hvor vi bruger alle vores sanser. De tre primære sanser labyrint, - taktil, - og kinæstesisansen sammen med syns, - høre, - lugte, - og smagssansen stimuleres godt i naturen
- Vi har en undersøgende tilgang i vores temaer. Et eks. på science kan være at vi arbejder med synke/flyde tema, hvor alle er med til at finde ting og undersøge, hvad det kan. Eller en regnmåler hvor vi aflæser, hvor meget det regner og sætter tallene i et diagram.
- Naturen er et autentisk læringsrum, som både er lærerigt og udfordrende motorisk. De voksne går foran ved at være nysgerrige, turde røre og italesætte at vi ikke kender til alle ting, men at vi gerne vil hjælpe med, at undersøge tingene
- Vi bruger naturmaterialer i mange kreative processer

Kultur, æstetik og fællesskab

Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab inden for disse to mål?

Alle børn i dagtilbud i Svendborg Kommune tilbydes Musik til SVEND som en aktivitet i dagtilbudet. Musik styrker børns kreative udvikling, deres sproglige, motoriske og sociale færdigheder.

>Her skriver I korte retningsgivende refleksioner og eksempler.<

Fælles:

- Vi fejrer traditioner, højtider og fødselsdage i børnehuset. Fx holder fastelavnsfest, fejrer påske med bl.a. æg, karse og påskepynt, Maxiernes går Lucia og vi besøger kirken ved juletid.
- Vi inviterer forældre til sommer- og julefest samt bedsteforældrene på besøg

Vuggestuen

- Vi understøtter barnets kunstneriske og skabende kraft, hvor barnets sanser og følelser bringes i spil. Barnet udtrykker sig på forskellig vis bl.a. gennem sang, musik, dans, litteratur, teater og andre kreative aktiviteter, som at male, tegne og forme i forskellige materialer
- Vi giver børnene en tryk ramme, hvor de får plads til at øve sig og opleve sejre, både som gruppe og individ. Fx en gruppe deltager i mad og måltider, vi hjælper hinanden og bliver mere selvhjulpne
- Vi værdsætter og ophænger børnenes kreationer i børnehuset

Børnehaven:

- Vi danser, synger og bevæger os til forskellig musik både ude og inde. Børnene får mulighed for at ønske "numre", bruge deres fantasi og opleve, glæden ved fællesskabet
- Vi skaber en tryk ramme, hvor børnene får plads til at øve sig, opleve sejre, dels som en gruppe og dels som individ
- Vi værdsætter og anerkender, det som børnene skaber, og er bevidste om den æstetiske udsmykning i huset
- Vi deltager i kommunens forskellige kulturelle arrangementer, som at se film i biografen, teater, klovneforestillinger m.m.
- Vi værdsætter at æstetikken er i højsæde i vores børnehus. Fx med små citater på væggene. Vi har navne på de forskellige rum. Vi italesætter for børnene vigtigheden af, at vi sammen passer godt på vores ting/hus

De seks læreplanstemaer

Vi kæder ofte **De seks læreplanstemaer** sammen og vil nedenstående give et eksempel på, hvordan vi bringer dem i spil, når vi fx arbejder med Mad og måltider. Vi har fokus på dette emne, da vi har produktionskøkken i huset.

Alsidig personlig udvikling:

Barnet skaber erfaring med alsidig personlig udvikling ved at håndtere forskellige råvarer, skrælle, snitte, rive, piske, smøre, veje af, vaske, deltage i borddækning, tælle bestik, øse op på tallerkenen, hælde i glas. Når barnet smager på maden, udvikler barnet sit madmod.

Social udvikling:

Barnet skaber erfaring med social udvikling ved, i fællesskab med gruppen, at samarbejde om maden, borddækning, sende fade rundt ved bordet, spise sammen, vente på tur, dele og opleve at vi udviser omsorg og omtanke for hinanden. Barnet oplever at vi kan have forskellige smagssanser og at vi sammen udvikler madmod.

Kommunikation og sprog:

Barnet skaber erfaring med Kommunikation og sprog ved, at vi samtaler om maden, benævner fødevarer samtidig med at barnet, ser og rører ved råvarerne. Vi samtaler om, hvor maden kommer fra og om vores madoplevelser.

Krop, sanser og bevægelse:

Barnet skaber erfaring med Krop, sanser og bevægelse ved at smage, dufte, se, føle og høre lyden af fx en gulerods knasen. Det mærker konsistensen af maden, der bearbejdes i munden. Det skaber erfaring med at bruge pincetgrebet til maden og beherske en ske, kniv og gaffel.

Natur, udeliv og science:

Barnet skaber erfaring med Natur, udeliv og science ved, at måle og veje mad af, opleve hvordan et æg ser ud indvendigt og hvordan, det ser ud, når det er kogt eller spejlet. Hvor kommer maden fra? Vi minimerer madspild, havregryn kan blive til grød, resterne af grøden kan komme i dejen og blive til boller, eller bages sprødt i ovnen osv. Derudover arbejder vi med mad fra jord til bord og laver mad over bål, fx plukker vi æbler, som skæres og presses til most, og vi laver æbleflæsk- og grød.

Kultur, æstetik og fællesskab:

Barnet skaber erfaring med Kultur, æstetik og fællesskab ved, at deltage i det fælles måltid, opleve højtider og hvilke traditioner og mad, der hører til de forskellige højtider. Forskellige tilberedningsmetoder til maden, glæden ved det fælles måltid, hvor der udvikles madmod. Maden serveres på fade og er anrettet, så det ser indbydende ud. Maden laves også en gang imellem over bål eller vi får madpakker med på tur.

Evalueringskultur

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

I Svendborg Kommune lægges der vægt på at skabe en evalueringskultur, som er relevant for praksis. Evalueringspraksissen i hverdagen afspejles ved brug af forskellige evalueringsredskaber- og former, som sker løbende og sætter lys på de små ting i hverdagen i form af selvrefleksion og justering af handling – både hos den enkelte og i professionelle læringsfællesskaber.

>Her skriver I korte retningsgivende refleksioner og eksempler.<

- Vi tager altid udgangspunkt i den aktuelle børnegruppe og arbejder systematisk ud fra et årshjul, som sikrer at vi kommer hele vejen rundt om fx læreplanstemaerne. Efter hvad børnegruppens behov er, kan det være at vi fx har større fokus på sprog i en længere periode, end et af de andre temaer, men vi kommer altid omkring alle temaer. Vi evaluerer hver anden måned
- Vi evaluerer systematisk på p-møder, teammøder og PLF-møder. Vi laver trivselsvurderinger. Vi tager udgangspunkt i vores mangfoldige læringsmiljøer, Den styrkede læreplan, udfyldte SMTTE modeller og fx videooptagelser af os selv i samspil med børnene, når vi evaluerer
- Vi tør være nysgerrige overfor hinandens praksis og italesætte det, vi bliver nysgerrige på
- Vi reflekterer vores praksis sammen og hver for sig. Hvad har børnene fået ud af det?
- Vi evaluerer sammen med børnene, de er gode til at vise os vejen. Vi holder børnemøder og er nysgerrige på, hvad børnene har lært og fået ud af, det vi har arbejdet med. Vi evaluerer på tværs af børnehuset
- Vi bruger KIDS ved tilsyn, som giver et blik på vores praksis, herefter har vi en fælles dialog, hvor vi evaluere og evt. justere.

